

Překlady a tlumočení na úřadech: Komunitní tlumočení

Brno, FF MU, Veronika De Azevedo Camacho, Ph.D.

Komunitní tlumočení – tlumočení v rámci veřejné služby

...neboli:

- tlumočení sociální
- tlumočení kontaktní
- tlumočení ve společnosti
- doprovodné tlumočení
- tlumočení ve veřejných službách
- kulturní tlumočení

Komunitní tlumočení

- Komunitní tlumočení spočívá v tlumočení dialogů a tlumočí se často třeba jen po jednotlivých větách. Týká se každodenních situací, a proto obvykle probíhá v „terénu“, třeba na úřadě nebo v nemocnici.

Cílem je:

- zprostředkovat komunikaci mezi klientem, který nemluví úředním jazykem, a zástupcem některé instituce

Zvláštnosti:

- nerovné postavení účastníků (na rozdíl třeba od obchodního jednání, kde jsou strany rovnocenné)

Tzn. zástupce instituce rozhoduje o věcech, které mohou významně ovlivnit kvalitu života druhé strany

!!!! Ani sebelepší tlumočnick tak nemusí nutně znamenat, že situace, ve které jste se ocitli, bude vyřízena kladně.

<https://thebesttranslation.cz/>

Komunitní tlumočení

POZOR!

Komunitní tlumočnick nezastupuje žádnou z jednajících stran, ale pouze předává smysl sdělení mezi nimi. Snaží se zůstat v rámci možnosti neutrální, nic nepřidává, ani nic nezkracuje.

Požadavky

Komunitní (doprovodný) tlumočnick se musí orientovat v **legislativě** týkající se cizinců, ve struktuře a **fungování státní správy** a úřadů, v situacích každodenního života, ale také v problematice migrace a lidských práv.

<https://thebesttranslation.cz/>

Komunitní tlumočení

Tlumočnické techniky: během komunitního tlumočení se podle situace může uplatnit

- tlumočení konsektivní

Během **konsektivního tlumočení** sedí tlumočnick s účastníky, poslouchá jejich hovor a po kratších či delších úsecích tlumočí sdělení do druhého jazyka, obvykle za pomoci poznámek. Tento druh tlumočení je vhodný pro obchodní schůzky, pracovní obědy, exkurze apod.

- tlumočení z listu

Tlumočení z listu, dříve se užívalo termínu překlad z listu, se děje mimo kabinu a bez náslechu. Tlumočnick obdrží text originálu a jeho úkolem je převést tento text v časové bezprostřednosti, plyně a v tempu obvyklého ústního projevu do cílového jazyka. Neměl by se zbytečně opravovat, přeformulovávat jednu vyřčené, měl by zachovávat oční kontakt s posluchači, působit přirozeně a tlumočit obsah, smysl textu. Proto se hovoří o tlumočení, interpretaci, nikoli o překladu. Tlumočení z listu je z časového hlediska velmi úsporné, klade však velké nároky na tlumočnickovu schopnost rozdvojení pozornosti ve vztahu k vlastní činnosti.

[ČEŇKOVÁ, Ivana](#). *Úvod do teorie tlumočení*. Praha: Česká komora tlumočnicků znakového jazyka, 2008. S. 23–27

Komunitní tlumočení

- Šušotáž

Jedná se o formu simultánního tlumočení šeptem, kdy tlumočnické posluchači přímo do ucha, většinou bez jakéhokoliv tlumočnického zařízení, což činí toto tlumočení mimořádně náročné na hlasivky.

- doprovodné (informativní) tlumočení

Tento typ tlumočení se používá zejména při obchodních cestách a schůzkách. Leží někde mezi klasickým tlumočením a organizační prací. Tlumočnick se v těchto případech někdy chová jako průvodce, ale v žádném případě ho nenahrazuje. Doprovází klienta při setkáních a pomáhá mu s orientací v jiném jazykovém a kulturním prostředí (úřady, restaurace, výstavy, rezervace lístků a letenek v zahraničí aj.).

Pamatujte, že doprovodný tlumočnick NENÍ průvodce cizinců v dané zemi. Na rozdíl od něj totiž nemusí mít historické, ani vlastivědné znalosti.

Doprovodné tlumočení je vhodné pro malé skupiny (max. 4 osoby).

<https://www.tlumoceni-preklady.cz>

Komunitní tlumočení

- tlumočení po telefonu

Tlumočení po telefonu se používá v případě, kdy tlumočnick, či jeden z klientů není přítomen hovoru. Zahrnuje často i případy náhlého tlumočení bez možné předchozí přípravy tlumočnicka.

Tlumočení po telefonu využívají firmy i jednotlivci při komunikaci se zahraničními partnery a při rychlé telefonické domluvě v cizím jazyce.

Tlumočnicki jsou často kontaktováni i nejrůznějšími státními orgány při styku s příslušníky cizích národností, kteří neovládají žádný běžný cizí jazyk např. Policií ČR, která řeší dopravní nehodu za účasti cizince, či manažer, jenž telefonuje do zahraničí obchodnímu partnerovi.

Tlumočnick samozřejmě kromě mzdy fakturuje i hovorné.

Zákazník si také může s tlumočnickem dohodnout jeho **přítomnost ve firmě**. Do nákladů se v tomto případě nezapočítává telefon, ale cestovní náklady tlumočnicka. Za **expres tlumočení po telefonu** je pak považováno i tlumočení ještě týž den, kdy se tlumočení přesune na pozdější hodinu. Tlumočnick bývá často na telefonu k dispozici i mimo svou obvyklou pracovní dobu (tj. večer, o víkendech), je však nutné počítat ze zvýšenou sazbou za tlumočení.

Soudní tlumočnick po telefonu také spolupracuje při řešení různých přestupků a často se tlumočení po telefonu přesunuje do soudních prostor, kde tlumočnick tlumočí konsekutivně.

<https://www.tlumoceni-preklady.cz>

Komunitní tlumočení

- Kam tlumočníci klienty nejčastěji doprovázejí a na jakých místech obvykle tlumočí?
 - nejčastěji to bývá na **odbor azylové a migrační politiky** při vyřizování žádostí o přechodný nebo trvalý pobyt
 - na **matriku**, např. při uznávání otcovství nebo před svatbou
 - na **cizineckou policii**
 - do **školy** v případě nostrifikace
 - k **lékaři**
 - do **banky**
 - **soudy**
- Tím samozřejmě výčet míst, kde se může komunitní tlumočnick ocitnout, nekončí (...STK, prohlídku pronajímaného bytu, autoškola, aj.)

Komunitní tlumočení

Ověřování dokumentů:

vidimace, legalizace, apostila, superlegalizace

Komunitní tlumočení

Co je apostila?

Apostila (nebo se také můžete setkat s podobou *apostille*) je speciální doložka. Připojuje se k úředním dokumentům, které se budou používat v zahraničí. Jejím prostřednictvím se vlastně ověřuje pravost podpisu a razítka, které na dokumentu jsou. Apostila vydávaná v České republice vypadá takto:

APOSTILLE
(CONVENTION DE LA HAYE DU 5 OCTOBRE 1961)

1. Česká republika / Czech Republic
tato veřejná listina / this public document

2. byla podepsána / has been signed by

.....

3. ve funkci / acting in the capacity of
úřednice

.....

4. opatřena razítkem / bears the seal/stamp of
Ministerstvo České republiky

.....

OVĚŘENO / CERTIFIED

5. v Praze / in Prague

6. dne / the

7. Ministerstvem zahraničních věcí České republiky /
by the Ministry of Foreign Affairs of the Czech Republic

8. číslo / number 1352

9. pečeti/razítka / seal/stamp

10. podpis / signature:

Důležité ale je, že dokumenty musíte vždycky ověřovat v zemi jejich původu. Jinými slovy v České republice můžete požádat pouze o apostilaci českého dokumentu. Pokud jste třeba studovali v zahraničí a máte diplom z Harvardu, nebo jste uspořádali pohádkovou svatbu v Provence, musíte si apostilu na diplom nebo oddací list opatřit v dané cizí zemi.

Kde můžete apostilu získat a kolik to stojí?

V České republice se apostila vydává jen na dvou místech, konkrétně na Ministerstvu spravedlnosti ČR a Ministerstvu zahraničních věcí ČR v Praze. O tom, na které ministerstvo zamířit, rozhoduje, či podpis se bude ověřovat. Pokud je na dokumentu podepsaný někdo z justice (nejčastěji třeba notář, soudce nebo exekutor), povedou vaše kroky na ministerstvo spravedlnosti. Ve všech ostatních případech se vydáte na ministerstvo zahraničních věcí.

Apostilu získáte na počkání přímo na místě, ale zkontrolujte si předem úřední hodiny. Cena je 100 Kč za každý ověřovaný český a 600 Kč za cizojazyčný dokument, ale platba probíhá ve formě **kolku** odpovídající hodnoty, který si musíte opatřit předem (na ministerstvu ho bohužel nekoupíte). Apostilu můžete také vyřídit poštou.

Komunitní tlumočení

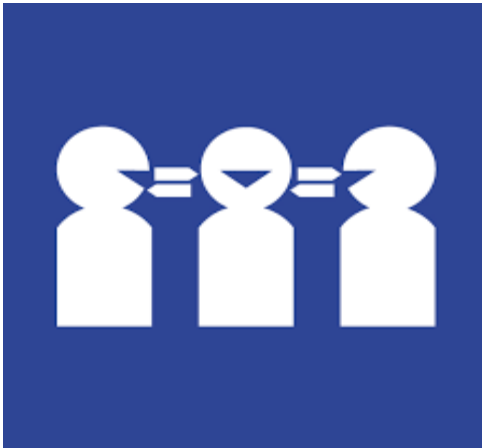
Dovednosti tlumočnicka:

Na rozdíl od překladatelů jsou tlumočníci svými zákazníky viděni a stávají se vlastně hlasem řečníka (mluví v první osobě, zachovávají stejnou intenzitu a významové odstíny sdělení, ale přitom se zdržují vlastních komentářů a připomínek).

- hlavní dovedností tlumočnicka je schopnost **efektivně komunikovat**
- tlumočnick musí být schopný zaujmout stejně jako řečník
- musí mít také určité **diplomatické schopnosti** a přizpůsobit se kontextu a situaci, ve které se nachází
- **intuice a flexibilita a rychlá reakce**
- **orientace v aktuálním dění** doma i ve světě, protože i když se například tlumočí proces výroby párků, řeč se může klidně stočit jinam
- **znalost oboru**, na který se tlumočnick specializuje

2

Nejčastější chyby tlumočnicka a možná řešení I.

Neporozumění smyslu promluvy.

Pozměnění smyslu promluvy.

Věnovat maximální pozornost původnímu diskurzu a vědět co přesně řeknu než začnu.

Nedokončené věty.

Zamyslet se nad tím, zda to, co v promluvě chybí (nestihl/a jsem zachytit) je informace pozitivní, negativní či neutrální a pokračovat jedním z „víceúčelových prázdných“ slov a potom navázat na promluvu.

Jazykové chyby (nesprávné kalky, neshoda čísla či v rodě, slovesné časy).

2

Nejčastější chyby tlumočnicka a možná řešení II.

Promluva není koherentní.

- ✓ Být více pozorný k tomu, co druhá strana říká, tvorba jednoduchých vět, lépe se navazuje a zachová se koherence.

Přidání informace.

- ✓ Nemohu si přimyslet konext či vyjádřit svůj názor .

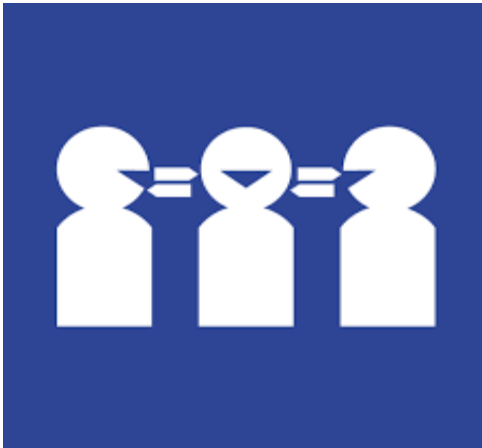
Přílišné vypouštění informací a zjednodušení promluvy.

- ✓ Pokud mám obavy, že si nezapamatuji veškeré informace, zkrátím informaci sekundární, nikdy hlavní myšlenku či hlavní část promluvy. Musím vybírat informaci.

Nezvládnutí tempa.

2

Nejčastější chyby tlumočnicka a možná řešení III.

Správnost tlumočnickova projevu:

Věcná x gramatická chyba, faux-pas = špatný dojem = může mít negativní vliv na celou tlumočenou událost, může způsobit i finanční újmu.

Příklady tzv. simultánního blekotání.

Praktické aspekty tlumočení

3

Schopnosti a dovednosti – dané x získané I.

Vynikající znalost mateřského i překládaného jazyka, schopnost správně rozpoznat a dodržovat stylistické roviny.

Schopnost analýzy (pro rychlá rozhodnutí *in situ*).

Schopnost syntézy (generalizace elementů diskurzu, zjednodušení promluvy). Přesnost (vyhnout se redundanci).

Praktické aspekty tlumočení

3

Schopnosti a dovednosti – dané x získané II.

Schopnost soustředit se.

Výborná paměť (krátkodobá i dlouhodobá).

Schopnost intuitivní extrakce z promluvy.

Praktické aspekty tlumočení

3

Schopnosti a dovednosti – dané x získané III.

Zvídavost a intelektuální „neklid“.

Všeobecná vzdělanost a přehled.

Čestnost, poctivost, nestrannost,
objektivita.

Praktické aspekty tlumočení

3

Schopnosti a dovednosti – dané x získané IV.

Diplomacie, empatie, diskrétnost.

Psychická a fyzická odolnost (stres, únava). Pohotovost.

Vyrovnanost, „nervy na uzdě“.

Praktické aspekty tlumočení

3

Schopnosti a dovednosti – dané x získané V.

Dobrá prezentace, příjemný vzhled, vhodné společenské chování, hlasová dispozice.

Schopnost improvizace.

Emoční inteligence (empatie, zhodnocení situace), etika (důvěra, mlčenlivost, dochvilnost).

Praktické aspekty tlumočení

3

Schopnosti a dovednosti – dané x získané VI.

Kvalitní sluch

Hlasový fond.

Umění rozdělit pozornost (aktivně poslouchat, sledovat a mluvit nebo provádět zápis najednou).

Praktické aspekty tlumočení

3

Schopnosti a dovednosti – Předpoklady.

3

Vlivy.

Řada subjektivních i objektivních verbálních i neverbálních faktorů

Tlumočnick je závislý na řečníkovi :

- Tempo
- Pauzy
- Rytmus
- Intonace
- Přízvuk
- Dynamika
- Gestikulace
- Mimika
- Naučený jazyk
- Charakter textu (připravený x spontánní)

Členství v profesních organizacích	<ul style="list-style-type: none">• Komora soudních tlumočnicků• Obec překladatelů aj.
Sjednat si pojištění	<ul style="list-style-type: none">• Pojištění odpovědnosti z výkonu povolání
Příprava předem	<ul style="list-style-type: none">• Např. svatby, soudní řízení, mediace

5

Tlumočník = robot?

Objektivita

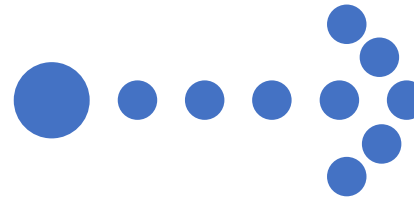
Nestrannost

Nesoudit, zachovat si
odstup

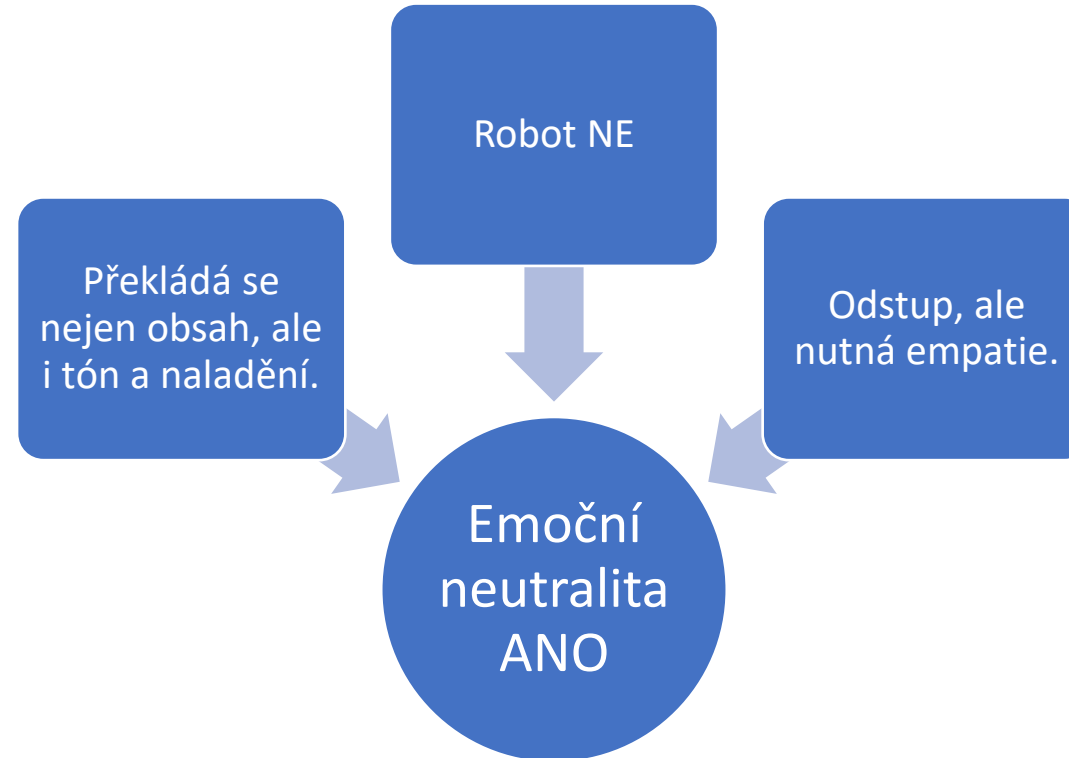

Tlumočník
=
ROBOT???

5

Tlumočník = robot?

6

Úskalí tlumočnické činnosti

FINANČNÍ OHODNOCENÍ

Zjistit si ceny
na trhu.

Pozor na
zákonem
dané tarify.

DPH, odpisy.

OSOBNOST ZADAVATELE

Míra
zkušenosti

Osobnost

NEZNALOST ZÁKONA NEOMLOUVÁ

Sankce

Střet zájmů.

Poznámky pod čarou – drobné rady.

Buďte diskrétní (sedejte si až jako poslední, buďte v ústraní).

Nepřekládejte co si mezi sebou důvěrně sdělují zadavatelé.

Řádně si zaznamenávejte úkony do tlumočnického deníku. Dodržujte „štábní kulturu“.

Tlumočník by také měl vědět, kdy mlčet a nevměšovat se.

- https://www.youtube.com/watch?v=f6q5wlQ_z4g

Praktické aspekty tlumočení

7

Příklady z praxe

UMPOD (adopce, mediace)

Soudní řízení (rozvodové, občanské, trestní)

Vazební věznice – předběžné zadržení, vazba,
zrychlené řízení

Policie ČR – krádeže, dopr. nehody

Nemocnice – zákroky, porod

Praktické aspekty tlumočení

7

Příklady z praxe II

Cizinecká policie – pohovory k pobytu, Azyl

Zápisy u notáře

Matriky – přiznání otcovství